

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Foto: Viorel Coroian

**Planificarea managementului conservării biodiversității
în aria naturală protejată ROSCI0030 Cheile Lăpușului
împreună cu aria naturală de interes național
2.583. Cheile Lăpușului**

Cod SMIS 2014+ 119122

Cuprins

Despre noi.....	3
Despre proiect	7
Necesitatea proiectului.....	7
Localizarea proiectului	10
Obiectivul principal și obiectivul specific.....	11
Geologie	18
Descriere generală.....	19
Localizare	19
Hidrografie.....	20
Pedologie	21
Clima	23
Habitat	27
Tipuri de habitate și situația lor în ROSCI0030 Cheile Lăpușului conform Formularului standard, actualizat 2016	28
Specii de interes conservativ pentru care a fost declarată aria naturală protejată	35
Lutra lutra	36
Bombina variegata	38
Carabus variolosus	42
Alte specii de floră și faună relevante pentru aria naturală protejată	43
Alte specii de mamifere identificate	46
Alte specii de floră	63
Perspective	81
Patrimoniul cultural.....	81
Peisajul.....	81
Obiective turistice	82
Descrierea sintetică a Planului de management	83

ECHIPA DE MANAGEMENT A PROIECTULUI

jr. Maria POP	manager
Constantin FLAUT	reprezentant legal GeoMMed
biol. Călin ARDELEAN	responsabil biodiversitate
jurn. Romeo DOBOCAN	responsabil comunicare
ec. Dorina IUGA	responsabil financiar
Viorel Coroian	responsabil monitorizare
fotografii	Viorel Coroian

Sursa: PLANUL DE MANAGEMENT AL SITULUI NATURA 2000 ROSCI0030 CHEILE LĂPUȘULUI ÎMPREUNĂ CU ARIA NATURALĂ DE INTERES NAȚIONAL 2.583. CHEILE LĂPUȘULUI

Despre noi

Asociația Profesională GeoMMed a fost înființată în anul 2000, ca persoană juridică de drept privat, neguvernamentală, independentă, nepatrimonială, non-profit, având sediul în str. Plaiului, nr. 22A, localitatea Baia Mare, județul Maramureș.

Asociația are drept scop regenerarea și dezvoltarea durabilă a zonelor afectate de schimbări structurale. În accepțiunea GeoMMed regenerarea și dezvoltarea durabilă a comunităților miniere reprezintă o dezvoltare continuă bazată pe resurse regenerabile, administrate eficient în folosul și cu participarea activă a comunităților.

Serviciile și proiectele implementate de către Asociația Profesională GeoMMed au vizat inițiative legate de protejarea mediului înconjurător, dar și acțiuni privind sprijinirea dezvoltării durabile a României, încurajând crearea și dezvoltarea cooperării în domeniul protecției mediului înconjurător, ecologie și conservarea biodiversității și prin elaborarea de strategii și planuri de regenerare durabilă a comunităților afectate de restructurări industriale. Asociația este implicată atât la nivel național cât și la nivel european prin promovarea proiectelor și strategiilor elaborate la seminarii și conferințe europene și în publicații internaționale de specialitate.

Obiectivele prevăzute în statutul organizației vizează:

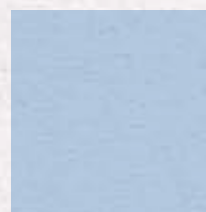
- Cercetarea științifică, acceptată și promovată ca fundament al procesului dezvoltării durabile în Comunitățile asistate;
- Educație și (in)formarea profesională, civică și partenerială, estimată și aplicată ca platformă de cooperare pentru dezvoltarea durabilă;
- Managementul integrat, durabil (bazat pe cele mai bune practici) al dezvoltării locale, al resurselor sale naturale, promovat și aplicat pe baza politicilor, strategiilor, programelor, proiectelor și acțiunilor elaborate și implementate participativ, partenerial;
- Protecția și raționalizarea exploatării mediului hidrogeologic;
- Gestionarea rațională și reciclarea deșeurilor;
- Conservarea și protecția mediului geologic și a siturilor poluate;

- Promovarea și susținerea protecției mediului în activitățile socio-economice comunitare;
- Crearea și dezvoltarea cooperării privind protecția mediului înconjurător, ecologie și conservarea Biodiversității;
- Diminuarea dezechilibrelor ECO - regionale existente;
- Fundamentarea cunoștințelor teoretice și practice privind protecția mediului înconjurător, conservarea Biodiversității și de geologia mediului.

Custodie

Ca urmare a încheierii Convenției de Custodie nr. 321/27.02.2014, Asociația Profesională GeoMMed a devenit custode al ariei naturale protejate ROSCI0030 Cheile Lăpușului împreună cu aria naturală de interes național 2.583. Cheile Lăpușului. De asemenea, în data de 18.07.2017 Asociația Profesională GeoMMed a semnat Actul Adițional nr.2 cu noua autoritate responsabilă, respectiv Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate (ANANP). ANANP a preluat custodia Ariei în baza OUG 75/2018.

Despre proiect

Planificarea managementului conservării biodiversității în aria naturală protejată ROSCI0030 Cheile Lăpușului împreună cu aria naturală de interes național 2.583. Cheile Lăpușului Cod SMIS 2014+ 119122

Necesitatea proiectului

Situl Natura 2000 și aria naturală de interes național Cheile Lăpușului au fost instituite pentru a proteja și a conserva habitate și specii de mamifere, amfibieni și insecte.

Planul de management elaborat prin proiect va avea în vedere toate speciile și habitatele de interes comunitar de pe teritoriul ariilor naturale protejate și va fi realizat în urma unor studii minuțioase de teren. Acestea se referă la:

- Analiza caracteristicilor socio-economice ale teritoriului pe care se desfășoară ariile naturale protejate;
- Inventarierea, cartarea și evaluarea stării de conservare a tuturor speciilor și habitatelor de interes comunitar de pe teritoriul ariilor naturale protejate;

- Evaluarea amenințărilor actuale și potențiale, a surselor de impact antropic și stabilirea măsurilor de management/conservare pentru speciile și habitatele de interes comunitar din ariile naturale protejate;

- Elaborarea metodologiilor și protocoalelor de monitorizare a stării de conservare a habitatelor și a speciilor de importanță comunitară/națională;
- Elaborarea unei baze de date GIS (compatibilă cu baza de date ANPM).

Cele enumerate anterior sunt activități premergătoare elaborării propriu-zise a planului de management, care odată finalizat va fi supus procedurii de avizare, conform prevederilor Directivei SEA, transpus în legislația națională prin Hotărârea de Guvern nr. 1076/2004, pentru ca apoi să fie supus aprobării de către Ministerul Mediului, în vederea implementării sale.

Târgu Lăpuș

Copalnic Mănăstur

Șomcuta Mare

Buteasa

Remetea Chioarului

Berchezoaia

Problemele și amenințările care periclitează ariile protejate cuprinse în proiect se pot împărți în două mari grupe:

- lipsa datelor recente privind componenții biotici și abiotici ai ecosistemelor, respectiv lipsa măsurilor de management adecvat care să asigure conservarea lor pe termen lung;
- lipsa de informare a locuitorilor și a factorilor interesați privind existența ariei protejate (mai ales a celor de importanță comunitară) și privind posibilitățile de valorificare a patrimoniului natural fără amenințarea obiectivelor de conservare.

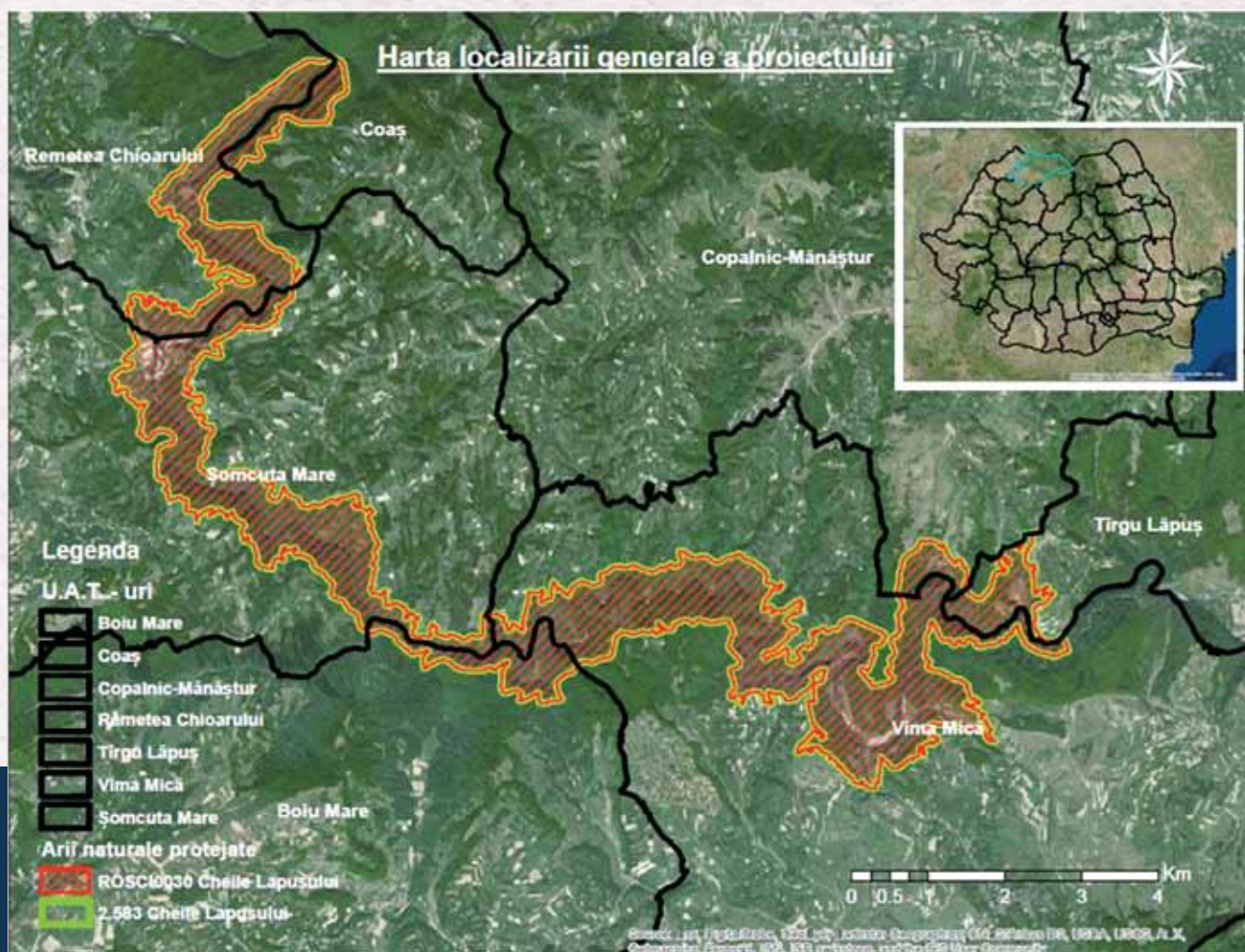
Preluca Veche

Coaș

Coaș

Localizarea proiectului

Regiune: Nord-Vest, judeţul Maramureş (zonele Lăpuş şi Chioar)

Activităţile proiectului vizează teritoriul rezervaţiei naturale Cheile Lăpuşului (cu o întindere de 25 km) şi al sitului Natura 2000 Cheile Lăpuşului (cu o suprafaţă de 1714 ha).

Rezervaţia naturală de interes naţional 2.583 Cheile Lăpuşului şi Situl Natura 2000 de interes comunitar ROSCI0030 Cheile Lăpuşului sunt situate pe teritoriul următoarelor unităţi administrativ teritoriale (UAT): Târgu Lăpuş (cătunul Groape), Copalnic-Mănăstur (sat Preluca Veche), Vîma Mică (satele Sălniţa, Aspra, Dealu Corbului şi Vîma Mică), Boiu Mare (satele Româneşti şi Prislop), Şomcuta Mare (satele Buteasa şi Codrul Butesii), Coaş (sat Întrerâuri) şi Remetea Chioarului (sat Berchezoaia).

Accesul spre rezervaţie şi sit se realizează pe drumurile judeţene DJ 184B (Buteasa Râu - Codrul Butesii) şi DJ 109G (Răzoare - Mesteacăn), drumurile comunale: DC 42, 43 (Sălniţa - Aspra - Preluca Nouă) şi DC52 (Groape, Preluca Nouă) sau pe poteci (din Sălniţa, Româneşti, Boiu Mare, Buteasa etc.).

Obiectivul principal și obiectivul specific

Proiectul implementat de Asociația Profesională GeoMMed are ca obiectiv principal „Asigurarea stării de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor din aria naturală protejată ROSCI0030 Cheile Lăpușului împreună cu aria naturală de interes național 2.583 Cheile Lăpușului, în cadrul unui proces consultativ deschis, transparent și participativ vizând elaborarea planului de management și informarea/conștientizarea factorilor interesați cu privire la beneficiile conservării Siturilor Natura 2000”.

Prin domeniul și tematica abordate, de întărire a managementului siturilor Natura 2000 și implicit de dezvoltare a Rețelei Natura 2000 în România și de implementare a Directivelor Habitate și Păsări, proiectul contribuie direct la realizarea obiectivului specific 4.1. al Axei Prioritare 4 a POIM 2014-2020, și anume „Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității prin măsuri de management adecvate și refacerea ecosistemelor degradate”.

Prin intermediul proiectului se implementează o acțiune de tip A (elaborarea planului de management) pentru situl Natura 2000 vizat de proiect, contribuind astfel la protejarea și conservarea ariei naturale protejate Cheile Lăpușului.

Obiectivele specifice ale proiectului constau în:

1. OS 1 - Elaborarea Planului de management pentru aria naturală protejată ROSCI0030 Cheile Lăpuşului împreună cu aria naturală de interes național 2.583. Cheile Lăpuşului, în concordanță cu legislația în vigoare.

2. Creșterea nivelului de informare, educare și conștientizare a factorilor interesați cu privire la importanța și rolul ariilor naturale protejate vizate de proiect, evidențiindu-se conceptul de dezvoltare durabilă locală: dezvoltare economică viabilă, protecția mediului și menținerea/atingerea obiectivelor de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor de interes comunitar.

3. OS 3 - Dezvoltarea capacităților organizațiilor și instituțiilor implicate în managementul Sitului Natura 2000 ROSCI0030 Cheile Lăpuşului împreună cu aria naturală de interes național 2.583. Cheile Lăpuşului.

Proiectul este finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, Obiectivul Specific 4.1. Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității prin măsuri de management adecvate și refacerea ecosistemelor degradate.

Durata implementării proiectului este de 30 de luni, începând cu data de 21.06.2018.

Valoarea totală a proiectului este de 3.479.419,22 lei. Valoare totală eligibilă a proiectului este de 3.479.419,22 lei și va fi finanțată astfel:

- 2.957.506,34 lei - valoare eligibilă nerambursabilă din FEDR;
- 521.912,88 lei - valoare eligibilă nerambursabilă din bugetul național.

Proiect co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020.

Date de contact:

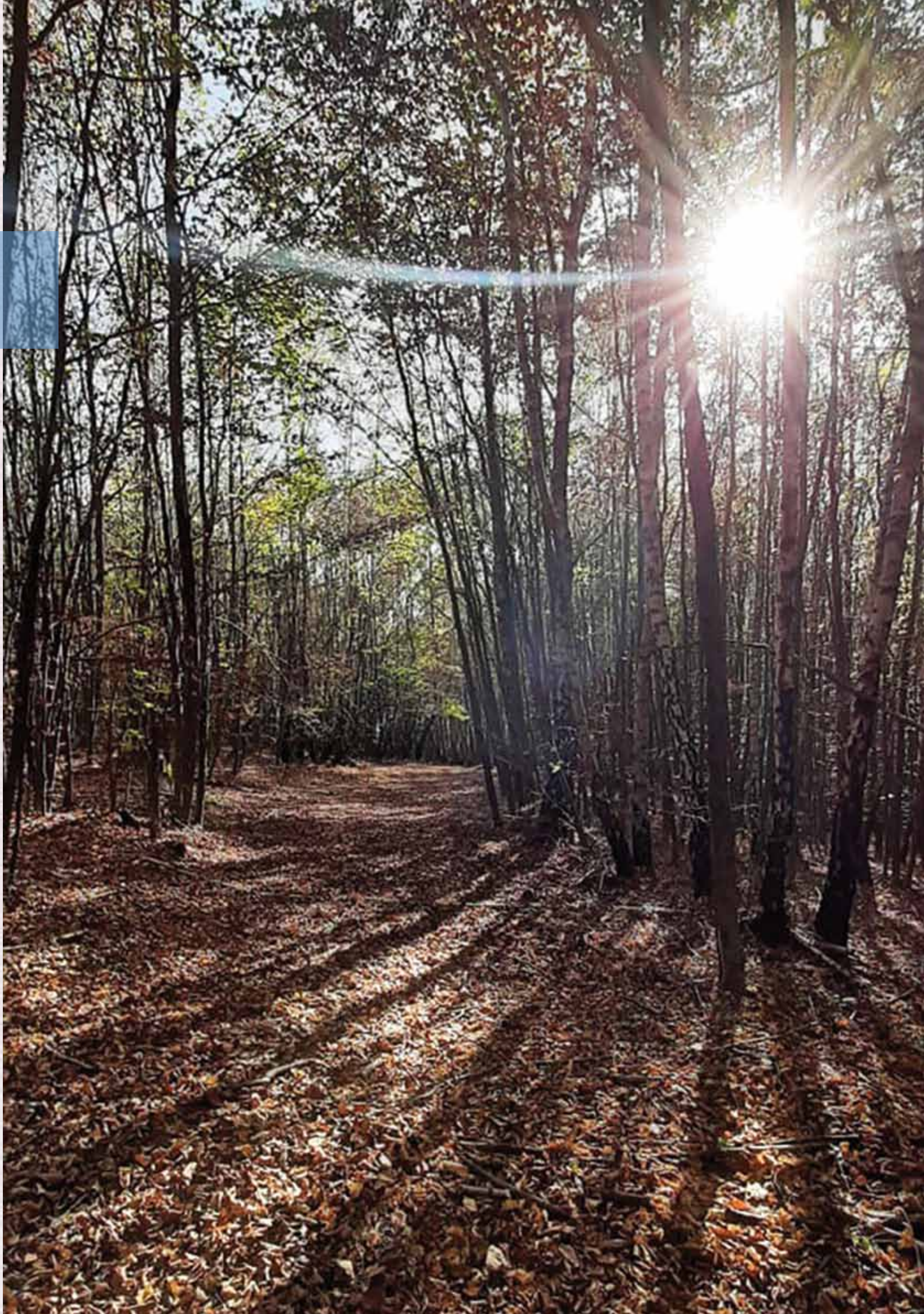
Tel 0742.123.695

E-mail: office@geommed.ro

Geologie

Masivul Preluca reprezintă un bloc metamorfic izolat situat în nord-vestul regiunii Transilvaniei. Stâncile cristaline care construiesc acest bloc metamorfic aparțin grupului Baia de Arieș, unul dintre horst-urile de la subsolul Munților Apuseni.

Gradientul metamorfic scade treptat de la SE la NV, de la zona de silimanit până la zona de granit + biotit a fasciilor amfibolitice.

Șisturile cristaline care alcătuiesc masivul Preluca aparțin seriei de Someș metamorfozate în condițiile faciesului amfibolitic. Această serie prezintă multe asemănări cu cristalinel Rodnei și cel de Gilău. Masivul Preluca este constituit din paragneise micacee și micașturi cu biotit, uneori cu granați, cu intercalații de calcare cristaline, de roci cuarțitice cu muscovit sau biotit și de amfibolite.

Stâncile meta-sedimentare din Munții Preluca, cunoscute sub numele Pânza de

Baia de Arieș, au fost grupate de Rusu et al., 1983 și Balintoni, 1997 în patru unități, din care trei caracterizează perimetrul ariei naturale protejate, după cum urmează: 1. formațiunea terigenă superioară a Văii Căvnicului în NV; 2. formațiunea de amfiboli de cuarțit de la Preluca Nouă în partea central-vestică; 3. formațiunea de roci carbonatice de Măgureni în partea centrală.

Cuvertura este formată din depozite de vârstă paleogenă, neogenă și cuaternară. Argilele roșii de vârstă paleocenă împreună

Descriere generală

Localizare

Situl de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului se situează în Regiunea de dezvoltare Nord-Vest.

ROSCI0030 Cheile Lăpușului este localizat pe teritoriul a șase unități administrative teritoriale din județul Maramureș și anume Copalnic-Mănăstur, Coaș, Târgu Lăpuș, Boiu Mare, Remetea Chioarului, Orașul Șomcuta Mare și Vima Mică. Conform descrierii din Formularul Standard Natura 2000, Situl de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului are o suprafață de 1714 ha, aparținând regiunilor biogeografice continentale. Limitele sitului, în format vectorial - sistem de proiecție națională Stereo 1970, pentru situl de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului sunt prezentate pe pagina web a autorității publice centrale pentru protecția mediului:

<http://www.mmediu.ro/articol/date-gis/434>.

cu pietrișuri sau nisipuri reprezintă cele mai vechi formațiuni sedimentare din perimetrul defileului. Priabonianul este reprezentat de calcare situate în perimetrul Vima - Sălnița, nisipuri și pietrișuri în arealele Sălnița și Buteasa - Râu și strate de Racoș ce se intercalează într-o fâșie îngustă între pietrișurile paleocene și cele priaboniene în zona Sălnița. Marnele calcaroase oligocene se regăsesc doar în arealul Vima, în timp ce pe versantul opus depozite deluviale cuaternare ocupă o fâșie îngustă. Aluviuni holocene recente ocupă suprafețe întinse în culoarele depresionare Vima și Buteasa-Râu și apar pe alocuri în arealele Răzoare și Sălnița.

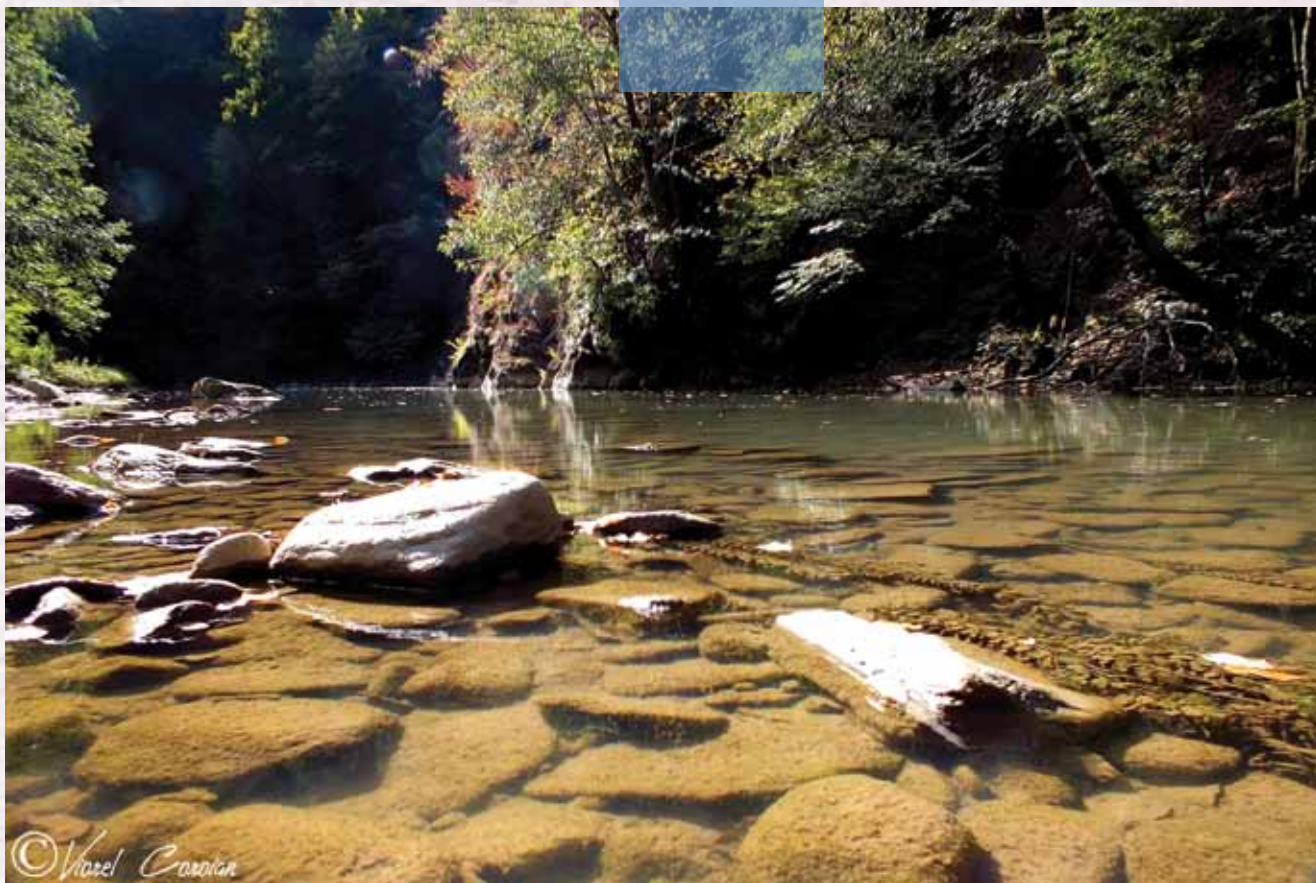

Hidrografie

Dintre componentele bilanțului hidrologic precipitațiile din perimetrul bazinului Lăpuș au un rol deosebit în formarea regimului Lăpușului, ele oscilând între 700 și 1380 mm.

Scurgerea medie este în jurul valorii de 500 mm, la fel și evapotranspirația.

Debitul mediu al Lăpușului oscilează între 9,5 m³/sec la punctul hidrometric Răzoare - situat înaintea de intrarea râului în perimetrul sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului - și 18 m³/sec la Remetea Chioarului - la cca. 6 km după ieșirea din perimetrul sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului.

Balta Sălnița

Rezervația naturală Cheile Lăpușului

Pedologie

Defileul Lăpușului are în interiorul lui șase tipuri de soluri: Aluviosoluri, Litosoluri și Regosoluri care aparțin clasei Protosolurilor, Eutricambosol care aparține Clasei Cambosoluri și Prepodzoluri și Podzoluri care aparțin clasei Spodosoluri.

Piatra Cerbului (Foto: Viorel Coroian)

Valea Boiului (Foto: Viorel Coroian)

Clima

Defileul Lăpuşului se caracterizează printr-un climat temperat de tranziție, cu caracter continental moderat, cu influențe oceanice și scandinavo-baltice.

Acest tip de climă rezultă din poziția sa în cadrul teritoriului național și respectiv a continentului, din dispunerea reliefului, precum și din circulația generală a aerului din direcția vestică, nord-vestică.

Intrare în Cheile Lăpuşului

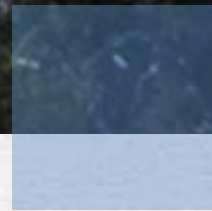

Vedere peste Cheile Lăpuşului

Habitat 9170 Păduri de stejar cu carpen

Păduri aluviale din tipul 91E0 însoțesc cursul Lăpușului (octombrie 2019)

Habitatul 9180 Păduri din Tilio Acerion pe versanți abrupti, ravene și grohotișuri

Habitatul 6190 la Custura Cetățelei în situl Natura 2000 ROSCI0030 Cheile Lăpușului

Păduri de fag de tip Luzulo Fagetum pe versanți din Cheile Lăpușului

Habitatul speciei Carabus variolosus

Tipuri de habitate și situația lor în ROSCI0030 Cheile Lăpușului conform Formularului standard, actualizat 2016

Habitat 91V0 Păduri dacice de fag (Symphyto -Fagion)

Cod habitat	Denumirea habitat
6430	Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin
3260	Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din Ranunculion fluitantis și Callitricho-Batrachion
91V0	Păduri dacice de fag -Symphyto-Fagion-
91E0 *	Păduri aluviale cu Alnus glutinosa și Fraxinus excelsior -Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae
9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum
9180 *	* Păduri din Tilio-Acerion pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene

Aspect din interiorul habitatului 8210 la Ghețer cu specia îndeobște calcifilă *Sempervivum marmoreum*

Habitat ideal pentru castor din ROSCI0030 Cheile Lăpușului

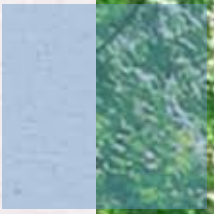
Bidens tripartita în Mlaștina din Poiana Săsmărel (septembrie 2019)

Habitat optim pentru vidră pe pâraul Lăpuș din ROSCI0030 Cheile Lăpușului

Elemente privind evaluarea habitatelor in sit

Suprafața ocupată %	Reprezentativitate	Suprafața relativă	Stare de conservare	Evaluare globală
1%	B - bună	2-15%	B - Bună	Bună
1%	B - bună	2-15%	B - Bună	Bună
80%	B - bună	2-15%	B - Bună	Bună
1%	B - bună	2-15%	B - Bună	Bună
1%	B - bună	2-15%	B - Bună	Bună
0,01%	C - semnificativă	2-15%	B - Bună	Considerabilă

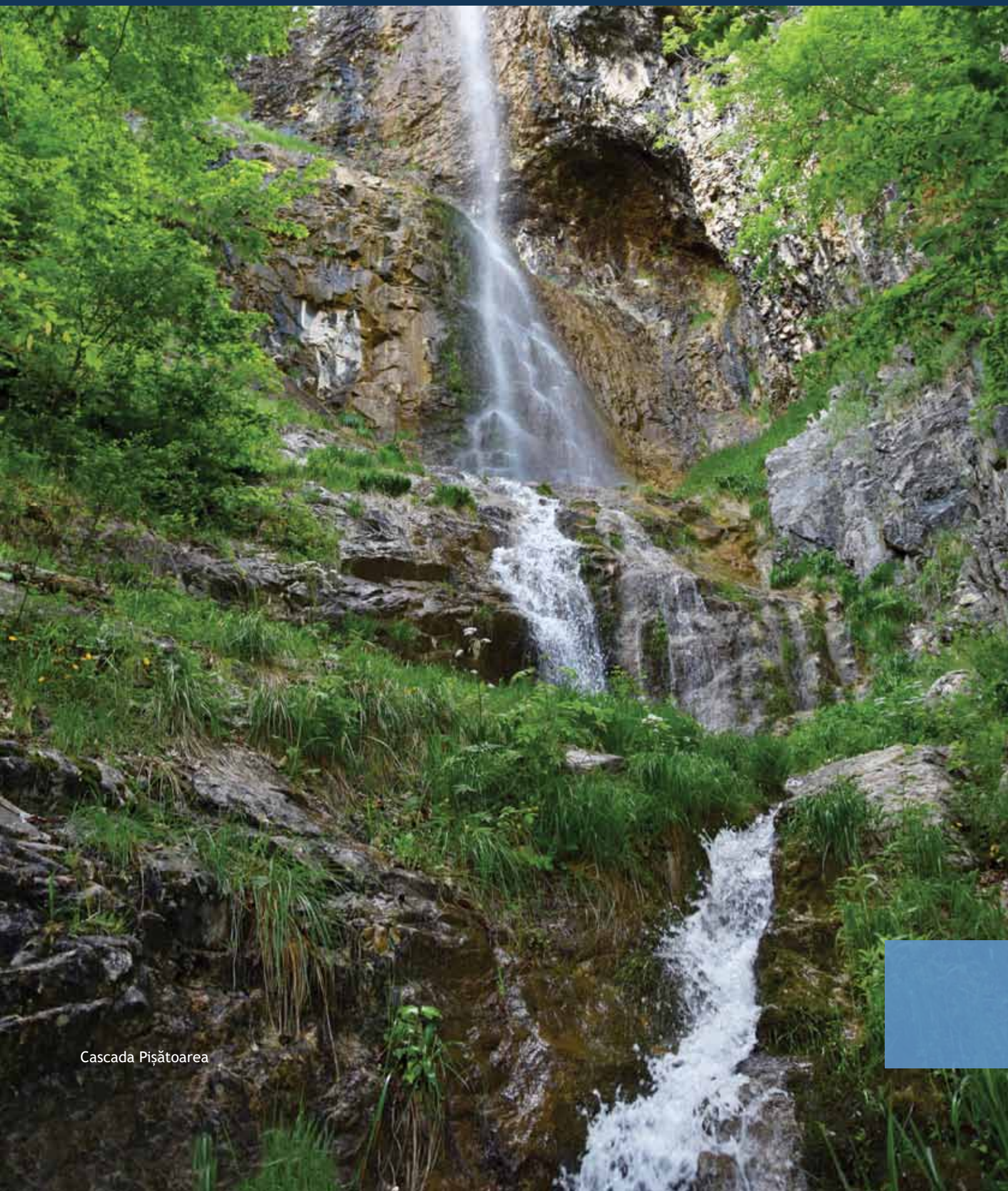

Rafting pe râul Lăpuș

Specii de interes conservativ
pentru care a fost declarată aria naturală
protejată

Cascada Pișătoarea

DENUMIREA ȘTIINȚIFICĂ: **Lutra lutra**
DENUMIREA POPULARĂ ROMÂNĂ: **Vidră**
ENGLEZĂ: **Eurasian otter**

Vidra euroasiatică - *Lutra lutra* L., 1758 - aparține familiei Mustelidae, ordinul Carnivora și poate fi întâlnită în Europa, Asia - cu excepția insulelor din sud-est - și nordul extrem al Africii.

Vidra este un mamifer adaptat la viața acvatică și se regăsește în toate bazinele hidrografice majore din România.

Caracteristici morfo-biometrice ale vidrei în România

Trupul său este adaptat legilor hidrodinamicii, la fel și coada, groasă la bază ce se subțiază spre vârf, utilizată la înaintat și cârmuit. Degetele sunt unite de o membrană interdigita-lă, ajutând foarte mult la înot și propulsat. Capul mic cu o formă hidrodinamică face mult mai facilă înaintarea pe sub apă. Greutatea unui mascul este în general de 6-8 kg, pe când femela cântărește aproximativ 4-5 kg - Jedrzejewski, 2010 et. al-. Acest mustelid poate ajunge la dimensiuni de până la 1 metru și jumătate lungime și la o greutate de 15 kilograme. Blana are o culoare generală de castaniu închis, mai deschisă ca nuanță pe pântec și ceva mai surie pe partea din față a capului, iarna blana este mai deasă și mai lucioasă. (Manolache 1977 et. al.)

Reproducerea

Vidrele ca și alte mustelide, au un sistem reproductiv poligam bazat pe teritorialitatea ambelor sexe. În interiorul teritoriului său, masculul controlează de la una la mai multe femele. Vidrele se pot reproduce pe tot parcursul anului, iar puii se pot naște atât iarna cât și vara, dar femelele pot da viață la pui în general o dată la doi ani. Vidra are o gestație prelungită - diapauza embrionară - și naște de la 2 la 4 pui, care vor sta în preajma ei pentru un an sau mai mult.

În perioada rece, vidra poate fi afectată de accesibilitatea la sursele disponibile de hrană, iar, în perioada de reproducere - nașterea puilor până la înțarcare - de asemenea poate fi vulnerabilă - afectată de atacul prădătorilor - câini hoinari în special, dar și de eventualii braconieri sau pescari.

Prezența vidrei este strâns legată de existența resurselor de hrană. În România vidra este răspândită în întreaga țară, cu

deosebire în lacurile și văile apelor mari, dar mai ales în bălțile și Delta Dunării (Brehm, 1964). Existența locurilor bogate în pește, atrage vidra până sus la munte, la peste 1500 de metri, în preajma pâraielor cu păstrăvi. Uneori, în căutarea locurilor prielnice, trece cumpăna apelor, peste creasta munților.

Dieta

Principalul sortiment de hrană pentru vidră îl reprezintă peștele de toate formele și mărimile, căci se încumetă să atace și pește mare pe care, după ce îl răpune, îl scoate pe mal, depozitându-l într-un loc anume sub o piatră sau un buștean, unde îl poate păstra multă vreme, apoi mănâncă doar părțile bune din el. De obicei alege partea sângerie de la branhiile peștelui și carnea fără oase a spatelui, restul lăsându-l pentru alții. În afara peștelui, vidra mănâncă raci, amfibieni, melci, păsări și șoareci de apă. (Manolache 1977 et. al.)

Foto Viorel Coroian

DENUMIREA ȘTIINȚIFICĂ: **Bombina variegata**
DENUMIREA POPULARĂ ROMÂNĂ: **Izvoarașul (Buhaiul) cu burta galbenă**

Habitus mai puternic și mai îndesat decât *Bombina bombina*, în general lungimea medie a adulților rar depășește 5 cm. Capul mai lat decât lung, botul rotunjit cu limba circulară, imobilă, aderentă la planșeul bucal. Ochii mari cu pupila cordiformă, timpanul nu este vizibil. Dacă se îndoaie picioarele în unghi drept față de axul corpului articulațiile tibio-tarsale se ating, iar tibia e egală cu femurul. Grosimea pielii este în medie 296,6 microni, mai mare decât la *B. bombina*, datorită faptului că este mai terestră. Pielea este verucoasă, fiind acoperită de negi mari, ascuțiți, înconjurați de numeroși negi, mai mici. Negii prezintă spini. Masculii au în general corpul mai scurt decât femelele. Membrile lor anterioare sunt mai groase, iar în timpul împerecherii apar calozități nupțiale închise la culoare pe partea internă a degetelor și a brațului.

Masculul nu are saci vocali - Fuhn, 1960; Cogălniceanu et al., 2000-.

Colorit: dorsal este cenușiu închis, pământiu sau măsliniu pătat cu negru. De obicei, are o pereche de pete deschise între umeri și o singură pată la mijlocul spatelui. Ventral este marmorat, cu pete galbene pe fond negru sau gri închis, foarte rar cu puncte albe. Petele galbene sunt cel mai adesea unite și ocupă peste 50% din colorația ventrală - spre deosebire de *Bombina bombina* la care predomină pigmentul închis. Petele există și pe membre; există pată palmară care se întinde pe primul deget până la vârf, vârful degetelor fiind întotdeauna galbene - Fuhn, 1960; Cogălniceanu et al., 2000-.

Habitat

Bombina variegata ocupă regiunile de deal, colinare și montane, de la 150 m până la aproape 2000 m - în Munții Retezat. Se produce o separare ecologică a celor două specii, Bombina bombina ocupând exclusiv șesul - Ghira et al., 2003. Este mai puțin pretențioasă în alegerea habitatului, fiind găsită în bălți și băltoace temporare sau permanente, atât curate cât și poluate, chiar și cu concentrații mari de hidrogen sulfurat sau săruri - www.amphibiaweb.org -, cu sau fără vegetație, mlaștini, pâraie cu curs mai lin, izvoare, inclusiv în apa strânsă în urme de roți. Este printre primele specii de amfibieni ce ocupă zonele deteriorate de activitățile umane - Cogălniceanu et al., 2000-. Pe perioadele de secetă se ascunde în locuri umede până ce ploile refac bălțile - Fuhn, 1960-.

Activitate

Specie euritopă, are un mod de viață atât diurn cât și nocturn. Este atât acvatică, cât și terestră, capturând prada prin vegetația ierboasă. O întâlnim adesea plutind la suprafața apei în plin soare, iar când simte primejdie se afundă repede în mlaștă sau înoată repede spre altă locație - Fuhn, 1960-. Este o broască activă și sociabilă, multe exemplare fiind găsite împreună în suprafețe mici de apă, în anumite locații prielnice, densitatea ajungând la un specimen pe 0.02 m² - Arnold și Burton, 1978; www.amphibiaweb.org.

Reproducere

Preferă, de obicei, bălțile temporare, cu densitate mică de prădători și concurenți, puțin adânci, însorite și în consecință cu o temperatură medie mai ridicată care permite o metamorfoză mai rapidă. Este o specie oportunistă, reproducerea având loc atunci când condițiile permit acest lucru. În anii ploioși, favorabili reproducerii, o pereche poate depune sute de ouă, diseminate în timp și spațiu, valorificând pentru repro-

ducere orice ochi de apă și asigurând astfel condiții bune de supraviețuire pentru larve. Indivizii sunt apti pentru reproducere cel mai frecvent după două - trei ierni. Reproducerea începe în general mai târziu decât la specia Bombina bombina, de obicei prin mai și se întinde pe întreg sezonul activ - Barandun și Reyer, 1997 a și b; Cogălniceanu et al., 2000; Hartel, Nemes, Mara, 2007-.

Bălțile folosite pentru reproducere sunt dominate numeric de masculi. Este o specie teritorială, masculii mai puternici ocupând locurile mai adânci și cu mai puțină vegetație, deci mai sigure în ce privește completarea

Izvoarașul (Buhaiul) cu burtă galbenă

metamorfozei. Marcarea teritoriului se face sonor și prin valuri concentrice pe care le face cu membrele anterioare, iar teritoriul poate avea o rază de 0,5-0,75 m (Seidel, 1999). Masculii nu cântă sincronizat. Frecvența sunetelor emise este mai mare decât la *Bombina bombina* -580 Hz - și rata lor mai ridicată -95/min. (Sanderson et al., 1992).

Împerecherea se face prin amplex lombar. Ouăle protejate de învelișul lor gelatinos sunt depuse în mici grămezi sau izolat fixate de plante acvatice sau sunt lăsate să cadă la fund - Fuhn, 1960-. Ponta conține 45-100 ouă depozitate porționat - www.amphibiaweb.org. Metamorfoza durează în jur de 61 - 63 de zile, la temperatura medie de 20°C. Larvele au în jur de 6 -7 mm la eclozare și pot atinge până la 45 mm. Se deosebesc de larvele de *Bombina bombina* prin faptul că nu au dungile longitudinale

de culoare deschisă și au coada mai scurtă, fin reticulată, cu pete mici închise la culoare - Rafinska, 1991-. În același timp și aceleași locații, poate fi observată specia în diverse stadii ale reproducerii, de la adulți aflați în amplexus, până la ouă și mormolocii parcurgând metamorfoza - www.amphibiaweb.org.

Apărare

În tegument există glande care secretă polipeptide toxice din clasa bombesinelor, iar ca măsură de avertizare este coloritul aposematic al abdomenului. Când este atacat, animalul ia o anumită postură numită „unken reflex”, la fel ca la *Bombina bombina*. De asemenea, dacă atacul continuă, poate secreta în exces substanțe toxice, iritante, cu aspect de spumă albă (Arnold și Burton, 1978; Bajger, 1980).

Habitat

Bombina variegata ocupă regiunile de deal, colinare și montane, de la 150 m până la aproape 2000 m - în Munții Retezat. Se produce o separare ecologică a celor două specii, *B. bombina* ocupând exclusiv șesul (Ghira et al., 2003).

Este mai puțin pretențioasă în alegerea habitatului, fiind găsită în bălți și băltoace temporare sau permanente, atât curate cât și poluate, chiar și cu concentrații mari de hidrogen sulfurat sau săruri - www.amphibiaweb.org -, cu sau fără vegetație, mlaștini, pâraie cu curs mai lin, izvoare, inclusiv în apa strânsă în urme de roți. Este printre primele specii de amfibieni ce ocupă zonele deteriorate de activitățile umane - Cogălniceanu et al., 2000. Pe perioadele de secetă se ascunde în locuri umede până ce ploile refac bălțile (Fuhn, 1960).

Izvoraș (Buhaiul) cu burta galbenă

Hrănire

În stadiul larvar specia este fitofagă. Și aici se întâlnesc uneori cazuri de necrofagie. Adulții consumă atât animale acvatice - Crustacee-Amfipode, Gasteropode, larve de Diptere - cât și terestre - Himenoptere, Homoptere, Heteroptere, Coleoptere (Sîrbu, 1976). *Bombina variegata* vânează adesea în mediu terestru, așa încât se observă o pondere mai ridicată a prăzilor terestre (Cicort-Lucaciu et al., 2011). S-a mai constatat hrănirea și cu mici vertebrate, precum mormoloci (Peter et al., 2005; Sas et al., 2006; Ferenczi et al., 2010).

DENUMIREA ȘTIINȚIFICĂ: **Carabus variolosus**
DENUMIREA POPULARĂ ROMÂNĂ: **Gândacul de pârâu**

Este un gândac destul de mare, cu lungimea de 20-33 mm. Corpul negru, lucios, capul prezintă rugozități punctate. Șanțul exterior de la baza mandibulelor mai mult sau mai puțin alungit. Pronotul cordiform, ușor convex. Marginile laterale ale pronotului lățite, puțin ridicate, prevăzute cu câte un por setiger median și unul bazal.

Gropițele de la baza pronotului circulare, relativ adâncite. Unghiurile posterioare ale pronotului de forma unor lobi triunghiulari lungi, curbați posterior. Elitrele puternic convexe, cu umerii proeminenți. Marginile laterale ale elitrelor zimțate subhumeral și sinuate apical. Intervalele primare carenate întrerupte de gropițe mari, spațiul dintre intervalele primare dispune de rugozități accentuate. Intervalele secundare întrerupte adesea de rugozități, iar cele terțiare absente sau ele se prezintă sub forma unor granule fine, dispuse lon-

gitudinal. Capătul anterior al intervalului 3 primar proeminent, între acesta și seria umbelată se află un rând de gropițe mari.

Este o specie stenotopă, higrofilă, paludicolă fiind un bun indicator al zonelor umede din pădurile naturale. Întrucât pentru dezvoltarea adecvată a speciei este esențial un mediu extrem de umed, *Carabus variolosus* trăiește doar în habitatul îngust din imediata vecinătate a malurilor pâraielor permanente și zonelor mlăștinoase din pădurile naturale sau aproape naturale, iar uneori poate fi întâlnit și în apă, mergând pe vegetația acvatică. Vegetația lemnoasă din habitat constă de obicei din arin, fag sau carpen. Specia evită solurile acide, deci numărul de conifere în habitat trebuie să fie mic -acele de conifere duc la acidifierea solului-. Se hrănește cu diferite specii de nevertebrate edafice și chiar acvatice - crustacee, amfipode.

Alte specii de floră și faună relevante pentru aria naturală protejată

În cadrul etapelor de inventariere și cartare din cadrul sitului ROSCI0030 au fost descoperite și alte specii și habitate de interes conservativ. Având în vedere suprapunerea sitului Natura 2000 cu rezervația 2.538. Cheile Lăpușului, acestea sunt propuse pentru a fi incluse în fișa standard a rezervației.

Castorul este singura specie identificată care se găsește frecvent și s-a putut efectua o inventariere completă a acesteia.

Castorul eurasiatic aparține ordinului Rodentia, subordinului Castorimorpha, familia Castoridae, genul Castor, este cel mai mare mamifer rozător semiacvatic din Eurasia, multiplele adaptări anatomice permițându-i exploatarea cu succes a mediului acvatic (Mitchell-Jones și colab., 1999).

În apă, postura castorului este hidrodinamică, acesta propulsându-se cu ajutorul labelor din spate și al cozii.

Greutatea unui exemplar de castor eurasiatic variază între 11 și 30 kg, cu o medie de 18 kg, iar lungimea corpului variază între 70-100 cm, lungimea cozii între 25-50 cm și lățimea între 7-20 cm. Coada este folosită la înot, la menținerea echilibrului în timpul deplasării pe uscat și pentru semnalul de alarmă. Este locul de depozitare a grăsimii pentru iarnă și organul schimbului de căldură. Forma cozii este caracteristică, fiind asemănătoare unui cioc de rață turtit și acoperită cu solzi (Ionescu și colab., 2010).

Capul, ușor alungit, se continuă cu gâtul scurt și musculos. Urechile, mici, amplasate în partea superioară a capului, se închid în timpul scufundării. La fel, nările se închid în timpul înotului sub apă. Auzul și mirosul sunt bine dezvoltate. Vederea este slabă, totuși,

castorul este capabil să distingă culorile (Tallósi, 2007).

Craniul castorului este masiv. Formula dentară este următoarea: incisivi 1/1, canini 0/0, premolari 1/1, molari 3/3; în total 20 de dinți. Incisivii au rădăcină deschisă, sunt mari și au creștere continuă. Suprafața exterioară este compusă din dentină albă, mai moale și care se tocește mai repede decât smalțul, ducând la formarea unei muchii tăietoare. De la vârsta de un an și cinci luni, castorii își ascut incisivii prin frecarea celor inferiori de cei superiori - Ionescu și colab., 2010.

Labele din față sunt scurte și agile, în contrast cu cele ale membrilor posterioare. Sunt folosite la săpat, la căratul materialelor de construcție și la apucatul hranei. În timpul înotului, membrele anterioare sunt aduse sub bărbie. Labele membrilor posterioare prezintă membrane interdigitale, fiind adaptate mai ales pentru înot. Unghiile sunt folosite și la toaletarea zilnică. O particularitate este prezența „ghearei duble” și a membrilor posterioare, adaptare folosită pentru curățarea blănii - Ionescu și colab., 2010.

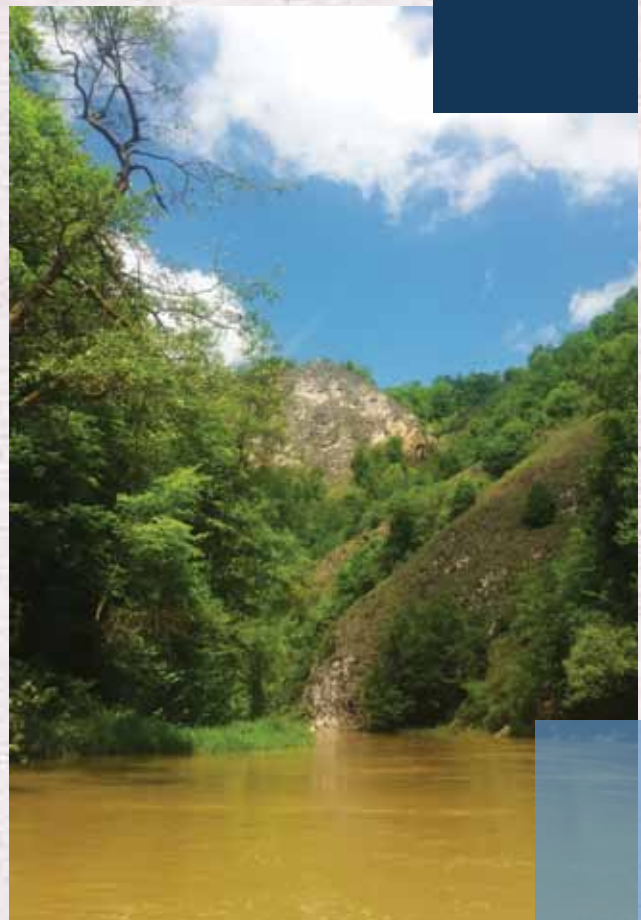
Blana, formată din două tipuri de păr, ajută la izolarea termică. Părul mărunț al blănii este moale, extrem de dens și poate atinge 2-3 cm lungime. În schimb, părul protector este gros și lung, ajungând până la 5-6 cm lungime. Culoarea părului protector variază de la negru la cenușiu, în timp ce părul mărunț este brun - roșcat. La scufundare, un strat de bule de aer este reținut în blană, îmbunătățind izolarea termică a corpului. Pentru impermeabilizarea blănii, este folosită secreția grasă a glandelor perianale. Castorii năpârlesc o singură dată pe an, în timpul verii (Ionescu și colab., 2010).

În urma rezultatelor ieșirilor pe teren din sezonul toamnă 2019, se observă că majoritatea semnelor de prezență ale castorului pot fi identificate pe râul Lăpuș

de la intrarea râului Lăpuș în ROSCI0030 Cheile Lăpușului în zona Groape și până la confluența cu pârâul Vima, la Podurile Vimei.

Prezența castorului a fost identificată după semnele lăsate de această specie, astfel am notat și am salvat pe GPS locațiile acestora. Cele mai frecvente semne de prezență au fost urmele de hrănire lăsate de această specie, anume decojirea arborilor sau rosături. Cu ajutorul procedurii de inventariere detaliată am reușit să identificăm distribuția preliminară a castorului în sit. Am găsit semne care au evidențiat distribuția castorilor.

Distribuția unei familii a fost cel mai ușor de observat după activitatea ei de hrănire, întrucât membrii familiei lasă urme de rosături de-a lungul malului de apă. Frecvența semnelor de decojire proaspete a arborilor (Czabán 2017, Juhász 2018) arată clar aria de distribuție a unei familii de castor.

Alte specii de mamifere identificate

Ursul

Are o distribuție scăzută la nivelul ROSCI0030 Cheile Lăpușului, urmele sale fiind întâlnite pe malurile râului Lăpuș și pe versanții acestuia în zona localității Groape.

Pisica sălbatică

Urmele speciei au fost identificate în lunca râului Lăpuș în zona următoarelor localități: Groape, Buteasa, Vima Mică.

Jderul de copac

Este o specie mai rar observată la nivelul sitului, fiind întâlnită în doar două puncte în toată perioada de inventariere-cartare a speciilor de mamifere, în preajma localităților: Buteasa și Groape.

Vulpe (*Vulpes vulpes*)

(*Natrix natrix*) Șarpele de casă

(*Capreolus capreolus*)
Căprioara

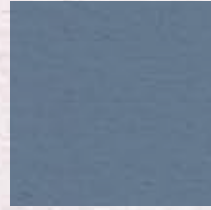

(*Sciurus vulgaris*) Veverița

(*Apis mellifera*) Albina meliferă

(*Sus scrofa*) Mistreț

(*Capreolus capreolus*)
Căprioara

(*Lacerta agilis*) Șopârla cenușie

(*Actitis hypoleucos*) Fluierar de munte

(*Cinclus Cinclus*) Mierla de apă

(*Salamandra salamandra*) Salamandra

(*Natrix tessellata*) Șarpele de apă

(*Natrix natrix*) Șarpele de casă

(*Lacerta viridis*) Gușter

(*Ardea Cinerea*) Stârc cenușiu și (*Anas Platyrhynchos*) Rața mare

(*Lanius collurio*) Sfrâncioc roșiatic, femelă

(*Lucanus cervus*) Rădașcă

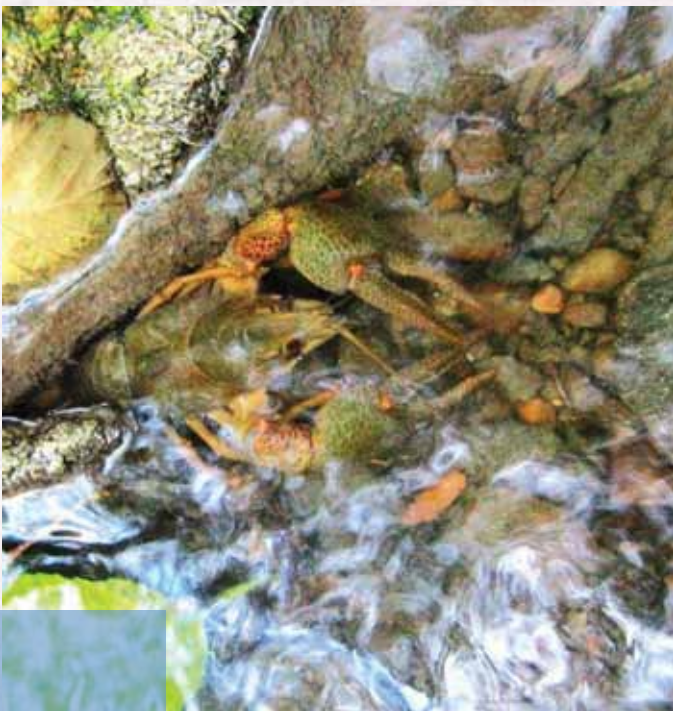
(*Lucanus cervus*) Rădașcă

(*Rosalia alpina*) Croitorul fagului

(*Cetonia aurata*) Gândacul de trandafir

(*Astacus astacus*) Racul de râu

(*Neptis sappho*) Fluturele pestriț

(*Macrothylacia rubi*)

(*Papilio machaon*) Fluturele coadă de rândunică

(*Melanargia galathea*)

(*Apatura ilia*)

(*Argynnis paphia*)

(*Boloria selene*)

(*Parus caeruleus*) Pițigoi albastru

(*Strix uralensis*) Huhurez mare

(*Cinclus cinclus*) Mierla de apă

(*Alcedo atthis*) Pescăruș albastru

(*Ardea cinerea*) Stârc cenușiu

(*Ciconia nigra*) Barza neagră

(*Buteo buteo*) Șorecarul comun

(*Ardea cinerea*) Stârc cenușiu

(*Falco peregrinus*) Șoimul călător

(*Buteo buteo*) Șorecarul comun

(*Ciconia nigra*) Barza neagră

(*Ardea cinerea*) Stârc cenușiu

(*Ciconia nigra*) Barza neagră

(*Ardea cinerea*) Stârc cenușiu

(*Motacilla alba*) Codobatură albă

(*Alcedo atthis*) Pescăruș albastru

(*Strix aluco*) Huhurez mic

(*Parus major*) Pițigoi mare

(*Phoenicurus ochrorus*) Codros de munte

(*Ciconia ciconia*) Barza albă

(*Motacilla alba*) Codobatură albă

(*Ardea alba*) Egreta mare

(*Phoenicurus ochrorus*) Codroș de munte

(*Anas platyrhynchos*) Rața mare

(*Lanius collurio*) Sfrâncioc roșiat

(*Alauda arvensis*) Ciocârlie de câmp

Toamna în Cheile Lăpușului

(Lanius collurio)
Sfrâncioc roșiatic

(*Sitta europaea*) Țiclean

(*Actitis hypoleucos*) Fluierar de munte

(*Accipiter nisus*) Uliul păsărar

(*Streptopelia decaocto*) Guguștiuc

(*Fringilla coelebs*) Cintează

(*Pyrrhula pyrrhula*)
Mugurar

(*Motacilla cinerea*) Codobatură de munte

(*Lanius collurio*) Sfrâncioc roșiatic

Foto Viorel Coroian

(*Passer montanus*) Vrabie de câmp

(*Ardea cinerea*)
Stârc cenușiu

(*Ciconia nigra*) Barza neagră

(*Anas platyrhynchos*) Rața mare

(*Upupa epops*) Pupăză

(*Dendrocopos major*) Ciocănitorea pestriță mare

Alte specii de floră

Bidens tripartita

Habitatul 3270 este asociat cu malurile nămoase ale râurilor. Au fost identificate exemplare ale acestei specii pe malul Lăpuşului și în mlaștina din Poiana Săsmărel.

Cnidium dubium

Edifică fragmente de habitat aluvionar: 6440 Alluvial meadows of river valleys of the Cnidium dubii.

Chrysopogon gryllus

Foto Viorel Coroian

Foto Viorel Coroian

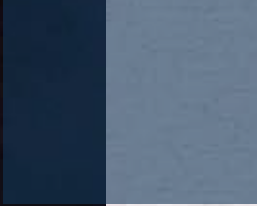
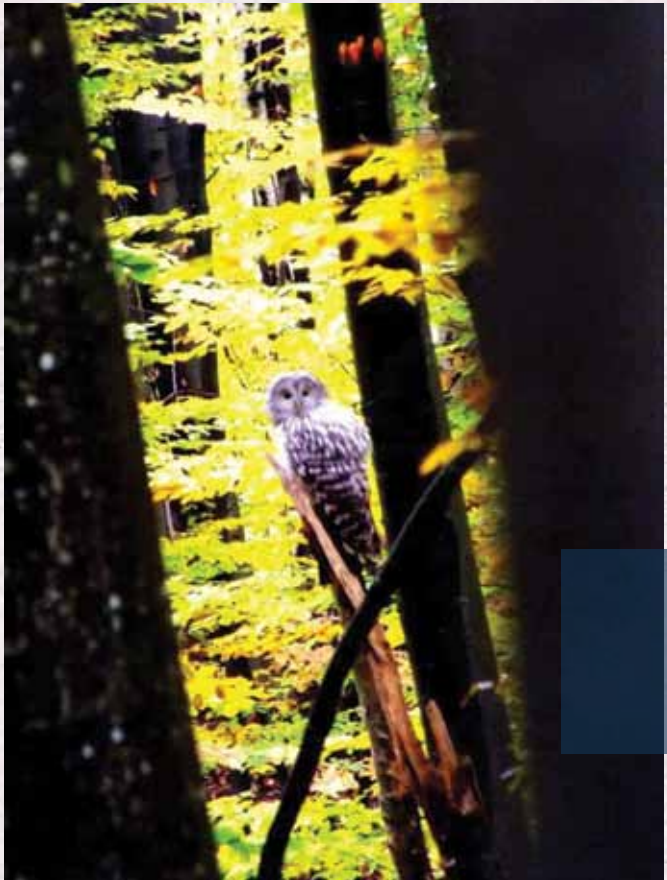
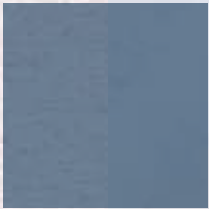

Foto: Viorel Coroian

Foto: Viorel Coroian

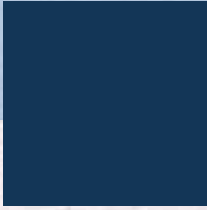
Foto: Viorel Coroian

Centaurea mollis

Clopoșel

Laleaua pestriță montană (foto: Viorel Coroian)

Mac sălbatic (foto: Viorel Coroian)

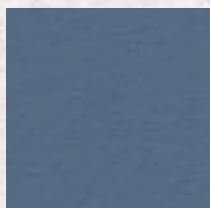
Narcisa sălbatică (foto: Viorel Coroian)

Sedumhispanicum

Râul la Strâmtori

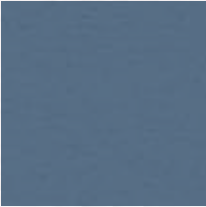
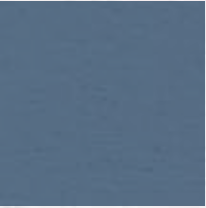

Balta Scăriței

Patrimoniul cultural

La nivelul ariei protejate ROSCI0030 Cheile Lăpușului există un obiectiv inclus în zonele protejate culturale de interes național. Astfel, în Remetea Chioarului se află o cunoscută cetate, Cetatea Chioarului, atestată în anul 1319, fiind inițial reședința unor nobili. În anul 1718 a fost distrusă de autoritățile austriece. Ea poate fi vizitată cu ușurință având drum de acces din satul Berchezoaia.

Peisajul

Peisajul ariei naturale protejate ROSCI0030 Cheile Lăpușului este unul tipic și predominant de defileu. Relieful este accidentat, străbătut de puține drumuri și acelea, majoritatea forestiere. Accesul este dificil pentru cea mai mare parte a lungimii defileului, fiind marcat de valori mari ale pantei și diferențe însemnate de altitudine. Peisajul vegetal predominant este de pădure de foioase presărat cu ochiuri de pajiști gestionate ca pășuni sau fânețe.

Obiective turistice

Nr.	Județ	Localitate	Obiective turistice	Tip obiectiv turistic	Observații
1	MM	Vima Mică	Cetatea din Dealul Corbului	stâncă / punct de belvedere	
2	MM	Vima Mică	Custura Cetățelei	stâncă / punct de belvedere	
3	MM	Vima Mică	Piatra Corbului	stâncă / punct de belvedere	
4	MM	Copalnic Mănăștur	Piatra Cerbului	stâncă / punct de belvedere	
5	MM	Copalnic Mănăștur	Cascada Pișătoarea	cascadă	
6	MM	Vima Mică	Piatra Ciutei	stâncă / punct de belvedere	
7	MM	Vima Mică	Scăruța Asprei	stâncă / punct de belvedere	
8	MM	Șomcuta Mare	Peștera Curtea Căpitanului	peșteră	
9	MM	Vima Mică	Custura Vimei	stâncă / punct de belvedere	
10	MM	Remetea Chioarului	Cetatea Chioarului	cetate	Zona protejată

Descrierea sintetică a Planului de management

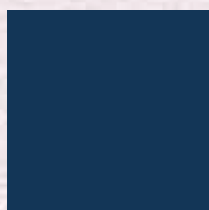
Planul de management al Sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului constituie documentul oficial care stabilește cadrul general de desfășurare al acțiunilor promovate pentru îndeplinirea obiectivelor de management ale ariei protejate, el urmând să stea la baza activităților structurilor administrative ce vor prelua responsabilitatea managementului, administrațiilor publice locale și ai gestionarilor de resurse naturale din spațiul ariei protejate pentru următorii 5 ani.

Planul de management este un cadru stabil de integrare a conservării elementelor biotice și abiotice în centrul preocupărilor persoanelor fizice și juridice, interesate de dezvoltarea sau desfășurarea de activități socio-economice în situl de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului.

Planul de management reprezintă un instrument de dialog între instituțiile care gestionează resurse teritoriale în situl de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului, prin aplicarea acestuia urmărindu-se promovarea unei opinii comune pentru a obține colaborarea continuă a acestora în gestionarea patrimoniului ariei protejate.

Scopul Planului de management este de a asigura un cadru legislativ adecvat pentru a menține sau a îmbunătăți, acolo unde este cazul, starea favorabilă de conservare a speciilor și habitatelor de importanță comunitară pentru care au fost desemnate ariile naturale protejate. Aceasta presupune promovarea unui model de gestiune durabilă și socială al spațiului, care să permită conservarea și protecția elementelor biotice și abiotice de interes național și european. În ceea ce privește activitățile de exploatare a resurselor naturale, se urmărește a fi îndreptate spre asigurarea nevoilor umane de bază ale comunităților locale din proximitatea ariei protejate, prin folosirea de tehnici tradiționale și dezvoltarea durabilă a turismului.

Obiectivele Planului de management al sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului sunt acelea de a asigura cadrul pentru:

- Menținerea/îmbunătățirea cadrului bio-fizic și antropic, astfel încât să asigure starea favorabilă de conservare a speciilor de importanță comunitară pentru care a fost desemnată aria protejată;
- Menținerea și/sau ameliorarea stării de conservare a speciilor de interes național și european pentru care a fost desemnată aria protejată;
- Stimularea dezvoltării activităților antropice cu impact redus asupra mediului;
- Promovarea educației ecologice prin informarea și conștientizarea populației din comunitățile locale din proximitatea ariei protejate, inclusiv a reprezentanților instituțiilor și agenților economici;
- Asigurarea resurselor umane, financiare și logistice pentru îndeplinirea obiectivelor de management și pentru recunoașterea sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului.

Structura Planului de management al sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului este în conformitate cu Ordinul nr. 304/2018 pentru aprobarea Ghidului de elaborare a planurilor de management ale ariilor naturale protejate și include:

Descrierea și evaluarea situației prezente a sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului din punct de vedere biofizic și socio-economic.

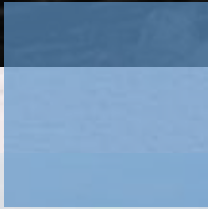
Definirea obiectivelor de management, precizarea acțiunilor de conservare necesare și reglementarea activităților care se pot desfășura pe teritoriul sitului de importanță comunitară ROSCI0030 Cheile Lăpușului și rezervația naturală 2.583 Cheile Lăpușului în conformitate cu obiectivele de management propuse.

Planificarea măsurilor propuse pentru asigurarea conservării speciilor și habitatelor de importanță comunitară, în concordanță cu activitățile tradiționale.

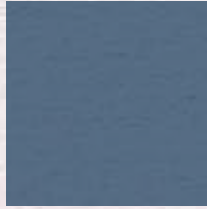

Satul Răzoare pe inserat

Cetatea Chioarului

Biserica Aspra (foto Florin Pop)

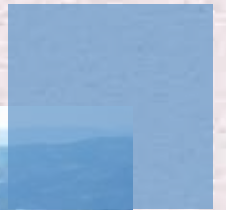
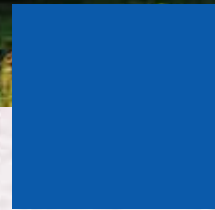

Biserica Sf. Arhangheli, Răzoare (foto Florin Pop)

Biserica Vima Mică (foto Florin Pop)

Dimineața în Țara Lăpușului

Foto Viorel Corbian

Loc de campare

Foto: Viorel Coroian

Situl Natura 2000 vizat de proiect ROSCI0030 Cheile Lăpușului împreună cu aria naturală de interes național 2.583 Cheile (Defileul) Lăpușului, au fost instituite pentru a proteja și conserva habitate și specii de mamifere, amfibieni și insecte.

Planul de management elaborat prin proiect are în vedere toate speciile și habitatele de interes comunitar de pe teritoriul ariilor naturale protejate și este realizat în urma unor studii minuțioase de teren.

Planificarea managementului conservării biodiversității în aria naturală protejată ROSCI0030 Cheile Lăpușului împreună cu aria naturală de interes național 2.583. Cheile Lăpușului

Editat de Asociația Profesională GeoMMed
octombrie 2020

Proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin
Programul Operațional Infrastructura Mare 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României